

KEDİ CHEYLETIELLOSIS'İNİN İVERMECTİN İLE SAĞALTIMI

Arif Kurtdede¹

Zeki Alkan²

Tülin İlhan³

Treatment of Cheyletiellosis with ivermectin

Summary: *Cat cheyletiellosis, as a clinical study, was carried out in 8 mix breed cats aging 8 months to 2 years old. The owners had pruritic reddish papules on their arms, legs and abdomens. One of the 8 cats had mild scalings and 7 cats had mild scalings and severe pruritis through vertebral column.*

The diagnosis of feline cheyletiellosis was based on the clinical signs and the demonstration of the mites in the superficial skin scrapings and coat brushings in five cats. Ivermectin was injected subcutaneously at a dose rate of 400 mcg/kg. body weight once in 7 cats and was repeated at the same dose 15 days later in one cat exhibiting severe pruritis yet.

The intensity of pruritis and scalings decreased gradually during 15 days and disappeared by the 30 days after treatment.

Özet: *Klinik bir çalışma olan kedi cheyletiellosis'i 8 ay -2 yaşlı melez 8 kedide gerçekleştirildi. Kedi sahiplerinin kol, bacak, göğüs ve karınlarında kaşıntılı, kırmızı papüller vardı. Bir kedide kolumna vertebralis boyunca hafif kepeklenme ve şiddetli kaşıntı saptandı.*

Kedi cheyletiellosis'inin tanısı, 5 kedideki klinik bulgular, yüzeysel deri kaşıntısı ve tüylerin fırçalanmasıyla sağlanan materyalde akarların tanınmasıyla konuldu.

Kedi cheyletiellosis'inin sağaltımında 400 mcg/kg dozunda ivermectin deri-alti uygulandı. Yalnızca şiddetli kaşıntı gösteren bir kedide aynı doz 15 gün sonra tekrarlandı. Kaşıntı ve kepeklenmenin yoğunluğu, sağaltım sonrası 15 gün içinde kademeli olarak azaldı ve 30.gün civarında ortadan kalktı.

Giriş

Cheyletiellosis, kedi, köpek, tavşan ve insanlarda Cheyletiella spp. akarları tarafından oluşturulan bir dermatozdur (1, 3, 6, 9, 11, 14). Akarlar deri yüzeyin-

1 Prof. Dr. AÜ Veteriner Fakültesi İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Ankara

2 Doç. Dr. AÜ Veteriner Fakültesi Cerrahi Anabilim Dalı, Ankara

3 Arş. Gör. AMÜ Veteriner Fakültesi İç Hastalıkları Anabilim Dalı- Aydın

de yerleşir, keratin döküntüsü ve doku sıvısıyla beslenirler. Yaşam siklusunu konakçı vücudunda 35 günde tamamlarlar (1, 4, 8, 11).

Kedilerde cheyletiellosis'i oluşturan tür *C. blakei*'dir. Akarlar enfeste kediye temas eden veya kediyle aynı ortamda bulunan insan ve hayvanlara bulaşabilir. Şiddetli enfestasyonlara genç kedilerde ve kedilerin toplu halde birarada barındıkları yerlerde rastlanır (1, 7, 9, 12). Klinik bulgular çoğunlukla boyun, kuyruk ve sırt bölgesinin dorsalinde kaşıntı, hafif kepekleme, küçük papüller tüy dökülmesi ve kabuklanmalardır. Kaşıntı erişkin kedilerde seyrek, genç kedilerde sık ve şiddetlidir (1, 4, 5, 9, 11, 12, 14). İnsanlardaki cheyletiellosis'de kol, bacaklar, göğüs, karın ve belde kaşıntılı kırmızımsı papüller görülür (1, 3, 6, 8, 14).

Histo-patolojik muayenede lezyon spongiotik ve hiperplastik dermatitis olarak tanımlanmaktadır (1, 2, 8).

Cheyletiellosis'in tanısı, kolumna vertebralis boyunca belirlenen pruritis, kepekleme ve tüy dökülmesi gibi klinik bulgularla birlikte akarın identifiye edilmesiyle konur. Bu amaçla derinin yüzeysel kazıntısı, deriye selobant yapıştırma ve tüylerin fırçalanmasıyla sağlanan materyalde veya dışkının flotasyonla yapılan kontrolünde akar veya yumurtası aranır (1, 3, 8, 9, 12, 14, 15). Ayırıcı tanıda kulak uyuzu, pire enfestasyonu, demodikoz göz önünde tutulmalıdır (1, 2, 8).

Cheyletielle spp. akarları insektisitlerin çoğuna duyarlıdır. Kedilerde rotenon, pyrethrin, derris, malathion, ronnel, methylcarbamat, carbaryl ve amitraz gibi ilaçlarla vücudun tamamının 5-7 gün ara ile 3-4 kez yıkanması önerilmektedir. Ayrıca hastanın temas ettiği tüm hayvanların, barınakların ve eşyaların insektisitlerle pulvarize edilmesi gerekmektedir (1, 3, 8, 10, 13).

İvermectin'in 200-300 mcg/kg dozunda 35 gün arayla iki kez deri altı uygulanmasının başarılı sonuç verdiği bildirilmektedir (2, 10, 13).

Bu araştırmada hafif kepekleme ve/veya kaşıntı gösteren, temas ettiği diğer kedi ve insanlarda da kaşıntılı dermatoza neden olan kedilerin cheyletiellosis yönünden kontrolünün önemini vurgulamak ve sağaltımlarında Ivermectin'in 400 mcg/kg gibi değişik bir dozunun etkinliğini araştırmak amaçlanmıştır.

Materyal ve Metot

Bu araştırmanın materyalini AÜ Veteriner Fakültesi Kliniklerine getirilen 8 ay-2 yaşlı 3'ü erkek, 5'i dişi melez ırktan 8 kedi oluşturdu.

Anamnez alındıktan sonra kedilerin deri ve tüylerinin klinik muayenesi yapıldı. Kolumna vertebralis boyunca uzun tüyler kesildi ve yüzeysel deri kazıntısı alındı. Bölgedeki tüyler diş fırçası ile fırçalanarak toplanan materyal üzerine

%10'luk KOH solusyonu damlatılarak 15 dakika beklendi ve mikroskopta ekto-parazitler arandı.

Enfekte kedi ile temas eden hayvan sahiplerinden birinde karın bölgesinden alınan deri kazıntısında akarlar arandı.

Sağaltım, ivermectin'in (ivomec, Topkim) 400 mcg/kg'lık dozda derialtı bir kez veya 15 gün ara ile iki kez uygulanmasıyla yapıldı. Kedilerin barındıkları yer ve temas ettiği eşyalar %0.2'lik Phoxim (Sebacil, Bayer %50'lik Phoxim emülsiyonu) ile 2 hafta arayla iki kez pulvarize edildi.

Cheyletiellosis'in bulaştığı insanlar doktor önerisi ile vücutlarını Gamma benzene hexachloride (Kwell, Ali Raif) ile yıkadılar ve giysilerini sıcak suda yıkayıp ütülerdiler.

Kediler sağaltım sonrası bir ay süre ile izlendiler.

Bulgular

a. Anamnez Bulguları: Evinde kedi besleyen bir ailenin 4 bireyinin kol ve bacaklarının iç yüzü, göğsün üst kısmı ve karında toplu iğne başı büyüklüğünde kırmızı renkli, kaşıntılı çok sayıda papüllerin meydana geldiği, ailenin hekime başvurduğu ve yapılan muayene sonucu ektoparazitten şüphe edildiği, kedi ile ilgili olarak hafif kepekleme dışında herhangi bir şikayetleri olmamasına rağmen Veteriner Hekime başvurmalarını önerdiği anlaşıldı.

Araştırmanın materyalini oluşturan diğer 7 kedinin bir arada yaşadıkları, kedilerde kaşıntı ve aynı evde yaşayan 3 kişinin kol ve bacaklarının iç yüzünde kaşıntılı, kırmızı renkli küçük lezyonların bulunduğu, başvurdukları hekimin antihistaminik önerdiği anemnezden öğrenildi.

b. Klinik Muayene Bulguları: Temas ettiği insanlarda kaşıntılı dermatoza neden olan kedinin klinik muayenesinde hayvanın sağlıklı olduğu belirlendi koluna vertabralis boyunca deride hafif kepekleme dışında patolojik bir lezyona rastlanmadı. Tüyler parlak ve düzgündü. Lokal veya genel tüy dökülmesine rastlanmadı. Yüzeysel deri kazıntısı ve tüylerin fırçalanmasıyla elde edilen materyalde 3 erişkin Cheyletiella spp. ve akara ait bir yumurta saptandı.

Kliniğe kaşıntı şikayeti ile getirilen 7 kedinin klinik muayenesinde, boyun, sırt ve kuyruk derisinin dorsalinde hafif kepekleme gözlemlendi. Deri ve tüylerden alınan materyallerin 3'ünde 2, birinde 1 Cheyletiella spp. belirlenirken, 3'ünde akara rastlanmadı.

Kaşıntılı dermatozu bulunan bir kedi sahibinden sağlanan deri kazıntısında akar belirlenemedi.

c. Sağaltım Sonuçları: İvermectin uygulanan kedilerin 7'sinde kepeklenme veya kaşıntının birinci hafta sonunda azaldığı ve bir ay içinde şikayetlerin tamamen ortadan kalktığı, bir kedide ise iyileşmenin ancak ikinci ivermectin enjeksiyonundan iki hafta sonra sağlandığı belirlendi. Sağaltımdan bir ay sonra ilk muayenede akar belirlenen 5 kedi ile akar belirlenemeyen 3 kediden alınan deri kazıntısı ve tüy örneklerinde akara rastlanmadı. Hayvan sahiplerindeki kaşıntılı dermatozun, insektisit banyosundan 3 gün sonra iyileşmeye başladığı, deride belirlenen lekelerin bir ay içinde kaybolduğu kaydedildi.

Tartışma ve Sonuç

Son yıllarda ektoparazitler bir hastalık olan cheyletiellosis'e, diğer ülkelerde olduğu gibi (1, 6) ülkemiz kliniklerinde de karnivor hayvanlarda (3, 15) rastlanmaktadır. Özellikle erişkin kedilerde asemptomatik seyretmesi, kedilerin tüylerini yalaması nedeniyle infestasyonun yoğunluğunun azalması, hayvan sahiplerindeki kaşıntının genellikle pire infestasyonuna bağlanması ve lezyonlarda akara rastlanma oranının düşük olması, cheyletiellosis insidensinin düşmesine neden olmaktadır (1, 6-8, 11). Benzer olarak bu çalışmada cheyletiellosisli bir kedide hafif kepeklenme dışında başka bir semptomta rastlanmadı. Ayrıca kedilerin 5'inde ancak 1-3 adet akar belirlenirken, 3'ünde akara rastlanmaması, araştırmacıların bildirimlerine (2, 3, 9, 10) uymaktadır.

Cheyletiellosis'li insanlardaki dermatozun sağaltımsız iyileşmesi, lezyonun gecikmiş hipersensitivasyon sonucu oluştuğu bildirimini desteklemekte (1, 6, 8) ve insanlardaki lezyonlarda akara rastlanma oranındaki düşüklüğe açıklık kazandırmaktadır (3, 6, 8). Bu çalışmada bir kedi sahibindeki lezyonda akara rastlanmaması ve kedilerin sağaltımından sonra kaşıntılı lezyonun geçmesi, çeşitli araştırmacıların bildirimlerine (3, 6, 14) uymaktadır. Ayrıca araştırmacıların vurguladıkları gibi (1, 8), kaşıntılı dermatoz anemnezi bulunan 8 kedide cheyletiellosis'ten şüphelenildi ve kesin tanı 5 kedide akarın identifikasyonu ile konuldu.

Cheyletiellosis'in erişkin kedilerde asemptomatik seyredebileceği, gençlerde ve toplu halde yaşayanlarda kaşıntılı dermatozu neden olabileceği bildirimlerine (1, 4, 9) benzer olarak bu çalışmadaki 2 yaşlı bir kedide hafif kepeklenme dışında dikkati çekecek deri lezyonu ve kaşıntı belirlenmezken, 8 ay-1 yaşlı 7 kedide kaşıntı ve kepeklenme saptandı.

Kedilerde birçok ektoparazitin sağaltımında kullanılan ivermectin'in kedi cheyletiellosis'inde 200-300 mcg/kg dozunda 35 gün ara ile iki kez uygulanmasının başarılı sonuç verdiği rapor edilmektedir (2, 10, 13). Bu çalışmada ivermectin'in 400 mcg/kg dozunda bir kez derialtı uygulandığı 8 kedinin 7'sinde bir kez, birinde iki kez enjeksiyonundan sonra şikayetlerin azalması ve daha sonra ortadan kalkması, bu uygulamanın oldukça başarılı olduğunu düşündürmektedir.

Sonuç olarak, kedilerde kolumna vertebralis boyunca belirlenen kaşıntı ve kepeklenmelerde, temas ettiği diğer hayvan ve insanlara bulaşma anemnezi de dikkate alınarak cheyletiellosis'in düşünülmesinin gerektiği, derinin yüzeysel kazıntısı ve tüylerin fırçalanmasıyla sağlanan materyalde akara rastlanmayabileceği, sağaltımda ivermectin'in 400 mcg/kg lık dozunun bir veya iki kez uygulanmasının yeterli olacağı kanısına varıldı.

KAYNAKLAR

1. Alexander, M.M., Ihrke, P.J. (1982). *Cheyletiella dermatitis in small animal practice: a review*. Calf Vet., 36 (3): 9-12.
2. Bourdeau, P. (1988). *Les cheyletielloses des carnivores domestiques*. Rec Med Vet., 164 (12): 979-989.
3. Dinçer, S., Karaer, Z. (1985). *Türkiyede bir kedide ilk Cheyletiella blakei Smiley 1970 (Acari: Cheyletiellidae) bulgusu*. AÜ Vet Fak Derg., 32 (2): 250-257.
4. Gething, M.A. (1973). *Cheyletiella infestation in small animals*. Vet Bull., 43 (2): 63-69.
5. Grant, D. (1987). *The pruritic dog*. In Practice. 9 (4): 133
6. Keh, B., Lane, R.S., Shachter, S.P. (1987). *Cheyletiella blakei an ectoparasite of cats, as cause of cryptic arthropod infestations affecting humans*. West J Med., 146 (2): 192-194.
7. Olsen, S.J., Roth, H. (1947). *On the mite Cheyletiella parasitivorax, occurring on cats, as a facultatif parasite of man*. Parasit., 33 (5): 444-445.
8. Schmeitzel, L.P. (1988). *Cheyletiellosis and scabies*. Vet Clin North Am: Small Anim Pract., 18 (5): 1069-1076.
9. Smith, E.K. (1988). *How to detect common skin mites through skin scrapings*. Vet Med., 83 (2): 165-170.
10. Song, M.D. (1991). *Using ivermectin to treat feline dermatoses caused by external parasites*. Vet Med., 86 (5): 498-502.
11. Sosna, C.B., Medleau, L. (1992). *External parasites: Life cycles, transmission and the pathogenesis of disease*. Vet Med., 87 (6): 538-547.
12. Sosna, C.B., Medleau, L. (1992). *The clinical signs and diagnosis of external parasite infestation*. Vet Med. 87 (6): 548-564.
13. Sosna, C.B., Medleau, L. (1992). *Treating parasitic skin conditions*. Vet Med., 87 (6): 573-586.
14. Tio, R.D., Taraglio, S., Tomidei, M., Vercelli, A. (1990). *Dermatite da cheyletiella Descrizione di otto casi e revisione della letteratura*. G Ital Dermatol Venereol., 125 (1-2): 19-24.
15. Tüzer, E. (1983). *Köpekteki cheyletiellosis olayı*. J Fac Vet Med Univ Istanbul., 9 (2): 107-116.